

Apie seriją „Lietuvos valsčiai“

„Versmės“ leidykla nuo veiklos pradžios 1994-aisiais rengia ir leidžia lokalinių monografijų seriją „Lietuvos valsčiai“, skiriamą Lietuvos tūkstantmečiui, minėtam 2009-aisiais, Lietuvos valstybės susikūrimo 750 metų jubiliejui (1253–2003) ir Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui (1918–2018). Kartu monografijos dedikuojamos kitoms reikšmingoms valstybės, jos miestų ir miestelių bei kitų svarbių šalies istorinių įvykių sukaktims.

Serijos pavadinimas pasirinktas neatsitiktinai – XIX a. viduryje susiformavę valsčiai iki jų panaikinimo 1950 m. buvo mažiausi ir palyginti stabilūs administraciniai-teritoriniai vienetai, jungę tapačios etninės kultūros žmones, valsčių ribos paprastai atitiko ir parapijų bendruomenių ar šnekų ribas.

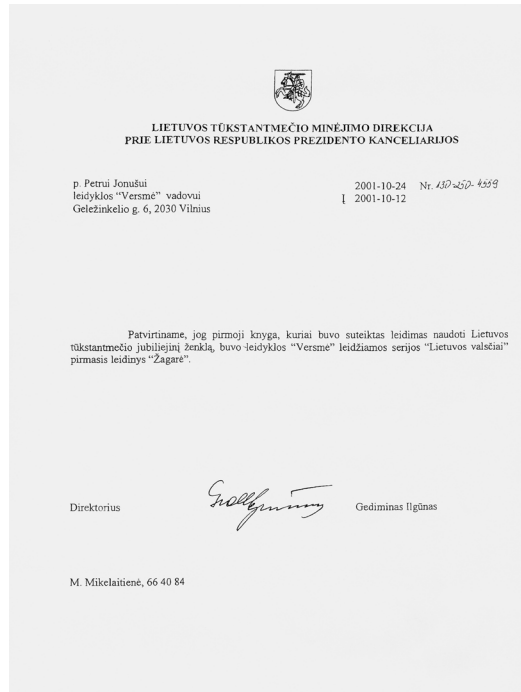
„Lietuvos valsčių“ serija – tai daugiatomis vienodos struktūros leidinys apie Lietuvos miestus ir miestelius, kaimus ir vienkiemius, apie jų ir jų apylinkių kraštovaizdžio raidą bei istoriją nuo seniausių priešistorinių laikų iki mūsų dienų, kovas už Nepriklausomybę, apie tradicinę kultūrą, verslus, kalendorinius ir šeimos papročius, papročių teisę, liaudies išmintį, bažnyčias, išžymius žmones, tarmių ir vietos šnekų ypatumus, tautosaką, tautines mažumas, jų papročius ir kt.

Remdamiesi žmonių atsiminimais, „Versmės“ leidyklos rengtų lokalinių tyrimų ekspedicijų bei archyvų duomenimis, mokslo studijomis, kitais rašytiniais šaltiniais bei medžiaga, kiekvieną serijos knygą rašo dideli – iki 160 autorių kolektyvai: žinomi Lietuvos istorikai, archeologai, etnologai, tautosakininkai, kalbininkai, sociologai, geologai, geografai, biologai, taip pat kraštotyrininkai, kraštiečiai, kiti autoriai. Iš viso serijai jau yra rašę apie 3 000 autorių, iš jų daugiau kaip 380 turi mokslo vardus (žr. www.versme.lt/autoriai.htm).

Išleidus monografiją „Panemunis. Čedasai. Suvainiškis“, skirtą Čedasų 525-osioms, Kazliškio 455-osioms, Panemunio 440-osioms, Suvainiškio 410-osioms metinėms (1 572 p., 2024), „Lietuvos valsčių“ seriją kartu su serijoje nenumuotomis knygomis – dar plonais viršeliais išleista išangine serijos knyga „Sintautai. Žvirgždaičiai“ (vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, 432 p., 1996) „Salako kraštas“ (sudarytojai Vida Girininkienė, Robertas Jurgaitis, 420 p., 2012) bei „Pabradės“ monografijos išangine knyga (vyriausiasis redaktorius Kęstutis Marcinkevičius, 480 p., 2017) – sudaro 44 monografijos, 59 tomai, 67 124 puslapiai, 5 446 straipsniai, kuriuos parašė 2 647 autoriai.

Anksčiau išleistos „Lietuvos valsčių“ serijos knygos: „Žagarė“ (1-oji serijos monografija; dedikuota Žagarės 800 m. jubiliejui, vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, 912 p., 1998), „Obeliai. Kriaunos“ (2-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Obelių 480 m. sukakčiai, 864 p., 1998; 2-oji laida – Obelių ir Kriaunų 500 m. jubiliejui, 1 224 p., 2009), „Plateliai“ (3-ioji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Platelių 550 m. jubiliejui, 800 p., 1999), „Žiobiškis“ (4-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Žiobiškio parapijos 200 m. jubiliejui, 1 024 p., 2000), „Širvintos“ (5-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Širvintų 525 m. sukakčiai, 776 p., 2000), „Lygumai. Stačiūnai“ (6-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Robertas Jurgaitis, Stačiūnų parapijos 90-mečiui, 896 p., 2001), „Veliuona“

(7-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Vida Girininkienė, Magdeburgo teisių suteikimo Veliuonai 500 m. jubiliejui, 1 176 p., 2001), „Raguva“ (8-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Romaldas Samavičius, Raguvos 500 m. jubiliejui, 1 128 p., 2001), „Seredžius“ (9-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Vida Girininkienė, Seredžiaus 710 m. sukakčiai, 1 238 p., 2003), „Kvėdarna“ (10-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Kazys Misius, Kvėdarnos 675 m. sukakčiai, 1 160 p., 2004), „Papilė“ (11-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Vida Girininkienė, Papilės 665 m. sukakčiai, I dalis – 1 082 p., 2004, II dalis – 752 p., 2006), „Tauragnai“ (12-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Tauragnų 750 m. jubiliejui, 1 364 p., 2005), „Musninkai. Kernavė. Čiobiškis“ (13-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Stanislovas Buchaveckas, Musninkų 445 m., Kernavės 725 m., Čiobiškio 475 m. sukaktims, 1 304 p., 2005), „Laukuva“ (14-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Virginijus Jocys, Laukuvos

1998 m. pasirodžiusi 1-oji „Lietuvos valsčių“ serijos monografija „Žagarė“ kartu yra ir 1-oji knyga Lietuvoje, išleista su Lietuvos tūkstantmečio sukakties ženklu

Pirmąją „Lietuvos valsčių“ serijos monografiją „Žagarė“ Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui įteikia viena knygos sudarytojų ir autorių žagarietė mokytoja Romualda Vaitkienė. Žagarės 800 metų jubiliejus. 1998 m. birželio 27 d. Džojos Gundos Barysaitės nuotr.

Pasibaigus „Lietuvos valsčių“ serijos 15 metų sukakties minėjimo ir naujausių 2009-aisiais išleistų monografijų pristatymo renginiui, skirtam, kaip ir pati serija, tais pačiais metais minėtam Lietuvos tūkstantmečiui, „Tautišką giesmę“ kartu su visa sale gieda renginio pranešėjai (iš kairės) „Gelvonų“ monografijos sudarytoja Vida Girininkienė, „Gruzdžių“ sud. Damijonas Šniukas, „Obelių. Kriaunų“ sud. Venantas Mačiekus, „Baisogalos“ sud. dr. Jonas Linkevičius, Lietuvos heraldikos komisijos narys, dailininkas Arvydas Každailis, Baisogalos seniūnas Romas Kalvaitis, „Vermės“ leidyklos vadovas Petras Jonušas, sociologas prof. Romualdas Grigas, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Leidinių komplektavimo skyriaus vedėjas Vytautas Gocentas, Kovo 11-osios Akto signataras Romualdas Ozolas, Lietuvos heraldikos komisijos pirmininkas dr. Edmundas Rimša. 2010 m. vasario 19 d. Klaudijaus Driskiaus nuotr.

750 m. jubiliejui, 1 874 p., I dalis – 924 p., 2005, II dalis – 950 p., 2008), „Gelvonai“ (15-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Vida Girininkienė, Gelvonų 625 m. sukakčiai, 1 384 p., 2009), „Baisogala“ (16-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Jonas Linkevičius, Baisogalos 470 m. sukakčiai, 1 056 p., 2009), „Gruzdžiai“ (17-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Damijonas Šniukas, Gruzdžių 375 m. sukakčiai, 2 304 p., I dalis – 1 000 p., 2009, II dalis – 1 304 p., 2010), „Endriejavas“ (18-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Virginijus Jocys, Endriejavo 230 m. sukakčiai, 1 412 p., 2010), „Vepriai“ (19-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Veprių 625 m. sukakčiai, 1 320 p., 2010), „Žeimelis“ (20-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Aloyzas Bėčius, Žeimelio 510 m. sukakčiai, 1 796 p., I dalis – 888 p., II dalis – 908 p., 2010), „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ (21-oji; I dalis – 2000–2002 m. mokslo darbai, 1 082 p., 2011), „Panemunėlis“ (22-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Panemunėlio 240 m. sukakčiai, 1 684 p., I dalis – 858 p., II dalis – 826 p., 2011), „Gelgaudiškis“ (23-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Antanas Andrijonas, Gelgaudiškio 500 m. jubiliejui, 1 808 p., I dalis – 900 p., II dalis – 908 p., 2011), „Juodupė.

Onuškis“ (24-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Jonas Šedys, Onušžio 510 m. sukakčiai bei Juodupės 100 m. jubiliejui, 1 832 p., I dalis – 912 p., II dalis – 920 p., 2012), „Kartena“ (25-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Virginijus Jocys, Kartenos 750 m. sukakčiai, 1 484 p., 2012), „Sintautai“ (26-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Vida Girininkienė, 2 912 p., I dalis – 1 448 p., II dalis – 1 462 p., 2013), „Užpaliai“ (27-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Stanislovas Balčiūnas, Užpalių 375 m. sukakčiai, 2 372 p., I dalis – 1 160 p., II dalis – 1 212 p., 2013), „Pašvitinys“ (28-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Aloyzas Bėčius, Pašvitinio 375 m. sukakčiai, 1 540 p., 2014), „Daujėnai“ (29-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Antanas Šimkūnas, Daujėnų 460 m. sukakčiai, 1 396 p., 2015), „Šeduva“ (30-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Jonas Linkevičius, Šeduvos 460 m. sukakčiai, 1 388 p., 2016), „Kamajai“ (31-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Kamajų 475 m. sukakčiai, 1 580 p., 2016), „Kupiškis“ (32-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Aušra Jonušytė, Kupiškio 535-osioms metinėms, 1 256 p., 2016), „Ramygala“ (33-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Gražina Navalinskienė, Ramygalos 650 m. jubiliejui, 1 560 p., 2016), „Onuškis“ (34-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Živilė Driskiuvienė, Onušžio 500 m. jubiliejui, 1 572 p., 2017), „Babtai“ (35-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Damijonas Šniukas, Babtų 625-osioms metinėms, 1 572 p., 2017), „Vaiguva“ (36-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Ieva Švarcaitė, Vaiguvos 625-osioms metinėms, 1 484 p., 2018), „Skapiškis“ (37-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Aušra Jonušytė, Skapiškio (Mituvos) 500 m. jubiliejui, 1 088 p., 2019), „Saldutiškis“ (38-oji; vyriausioji redaktorė sudarytoja Jūratė Baltrukaitienė, Saldutiškio 225 m. sukakčiai, 1 412 p., 2019), „Balninkai“ (39-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Julius Aukštaitis, Balninkų 680 m. sukakčiai, 1 336 p., 2020), „Viešvilė“ (40-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Algirdas Sinkevičius, Viešvilės 500 metų jubiliejui; I dalis – 1 420 p., II dalis – 1 412 p., 2020), „Pilviškiai“ (41-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Pilviškių 485 m. sukakčiai, 1 192 p., 2020), „Žarėnai“ (42-oji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Juozas Girdvainis, Žarėnų 775 metų sukakčiai (1 420 p., 2021), „Kazlų Rūda“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
ISSN LIETUVOS AGENTŪRA

Tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerio (ISSN) suteikimo

PAŽYMĖJIMAS

2008 m. 11 mėn. 05 d. Nr. IS-218-(1.109-19)

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 71-1706; 2000, Nr. 75-2272, Nr. 102-3215, Nr. 113-3619; 2001, Nr. 93-3255; 2002, Nr. 68-2759, 2771; 2003, Nr. 38-1732, Nr. 117-5319; 2004, Nr. 73-2515, Nr. 120-4436; 2006, Nr. 86-3254) 36 straipsnio 1 dalmi:

Leidiniui LIETUVOS LOKALINIAI TYRIMAI
(antraštė)
(ONLINE)

suteikiamas Tarptautinis standartinis serialinio leidinio numeris

ISSN 2029-0799

Leidėjas Viešojo įstaiga „Versmės“ leidykla

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduotojas, pavaduojantis generalinį direktorių
Algirdas Plioplys

ISSN Lietuvos agentūros vedėja
Danutė Petrauskienė

„Lietuvos valsčių“ serijai parašyti moksliniai straipsniai, įvertinti Lietuvos lokaliųjų tyrimų mokslo darbų komisijos, pirmiausia paskelbiami interneto svetainėje www.llt.lt, periodiniame elektroniniame serijiniame leidinyje „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029-0799

(43-ioji; vyriausiasis redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus, Kazlų Rūdos 280-osioms metinėms, 1 572 p., 2022).

Prasminga Lietuvos pirmojo rašytinio paminėjimo istorijos šaltiniuose tūkstantmetį, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, kitas svarbiausias šalies istorijos sukaktis sieti su kiek kuklesniais jos miestų ir miestelių jubiliejais ir šias tradiciškai irgi su jų pirmuoju rašytiniu paminėjimu siejamas sukaktis įprasminti taip pat rašytiniu žodžiu – knyga.

Lietuvoje būta daugiau kaip 400 valsčių, kurių vietoje įkurtų dabartinių seniūnijų yra apie tris šimtus. Vildamiesi, kad užteks jėgų nors apie dalį jų išleisti knygas, nuoširdžiai dėkojame savo kraštų serijos monografijas jau išleidusiems gimtinės puoselėtojams ir maloniai kviečiame kultūros ir kitas įstaigas, rajonų savivaldybes, seniūnijas, aktyvius kraštiečius, kraštotyrininkus, valstybininkus, kultūrininkus, rėmėjus, visus rašančiuosius susikaupti ties dar neįveiktais darbais ir neatidėliojant telktis į Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros šimtatomes „Lietuvos valsčių“ serijos kūrėjų – autorių, rengėjų, leidėjų ir rėmėjų – būrį. Laukia ne vieną dešimtmetį truksiantis didelis prasmingas darbas.